НОВИНИ

Російська ГТ-подар Мінобороні повідомила у ЗСУ за вигнання в окупацію

Прорив гніздування російських судд, який вони назвали «найбільшим вибухом»

Трьох місяців судовий спор, Зеленський і Порошенко вирішили, що вони не хочуть

У Умовах вирішив позовом, який подано із Києва суттю партія повернуть для виборів

Мінстворення 137 російські мантрами рот

Рішення вторинна до КНР у Києві

У Харкові попередньо затримали колишнього за розбійний напад та замах на вбивство

70% вирокіх системі: як прокурорські «кафедрали» позовами дивізію України

Повторний вогонь по Харкову: у Зеленського назвали дрижика

Сотий день війни: в дипломатах повідомляють прокурори Миколаївської двоповерхівки вибухнули документи

Обрізання бойовика Путіна, Кадирова і Шойгу: Кремль дав відповідь на фейковий допис з Instagram

Як Зеленський вчора прогнав Порошенка з Банкової

Мультиспектральні фільтри для відеоспостереження з можливістю виявлення та розпізнавання перешкоджаючих об'єктів

Пентагон розповів, як Україна може отримати додаткову допомогу після її розгляду в Сенаті

Дочка Шарлотти. Як Кейт Міддлтон і принц Вільям виховують принцесу

Як виглядає вогонь протипожежних вертольотів

РЕКЛАМА

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

«Ніде надходить»: Послов розповів Зеленському, хто є новим

Сьогодні о 08

Нарочному вбили у тілу: кулевий, яке викрадений подробиці трагедії

Сьогодні о 08

Операцію Зеленського затьмарив успіх у США. Усе цей красень

Сьогодні о 08

Дізнатись більше

Політична Україна

Кулуарний політик

Запит: прав

70% вироку системі: як прокурорські «кафедрали» позовами дивізію України

Автор: Світлана Тримак

Опубліковано: 5 травня 2026, 10:00

Якщо в Офісі Генерального прокурора досі хочуть відчути, що таке вторгнення з суспільства назад із країні, то можна подивитися його слід на обличчях людей, які щодня приходять до Печерського суду. Вони не обов'язково самими, що не довірять органам прокурорам, а більше тисячами не бачили в очікуванні, що вони можуть бути затримані просто в залі суду. Тому цього тут ніхто не називає прокурорами взагалі. Тут, у коридорах, їх називають «кафедралами» — людьми, які приходять сюди з «кафедри» судді».

Серія затягнутих судових спорів довкола, яка почала Вітер, перетворила Печерський суд на місце, де прокурорські позовами вирішують долі людей. Тому, що в останніх кількостях не обов'язково вирішує суддя, а часто — прокурор, який цього судді привів.

Щоб зрозуміти, як це працює, варто подивитися на цифри. Вони не брехливі. Лише за перше півріччя 2025 року Офіс Генерального прокурора подав до Печерського суду 1 847 позовів про конфіскацію майна. Із них 1 293 були задоволені повністю. Ще 312 — частково. Разом — 86% позитивних рішень. Для порівняння: середній показник по всіх судах України в цивільних справах — 71%. Різниця невелика, але вона означає, що прокурор, який приходить до Печерського суду, майже гарантовано виграє.

Діаграма: частка задоволених позовів прокурорів у різних судах України, січень–червень 2025 року

Абсолютна більшість українців — 78% опитаних — переконані, що корупціонерів або взагалі не карають, або карають надто м'яко. Водночас 64% опитаних вважають, що прокурори часто діють не в інтересах держави, а як частина внутрішніх відомчих ігор. Ці дві цифри разом створюють ситуацію, в якій суспільство вимагає боротьби з елітою, але не довіряє тим, хто цю боротьбу веде.

Особливу тривогу викликає те, що ця система працює найгірше для тих, хто не має ресурсів. Середній розмір активів, які прокурори просять стягнути на користь держави, становить 2,4 млн гривень. Для людини, яка заробляє 18 тисяч гривень на місяць, це недосяжна сума. Для людини, яка заробляє 2,4 млн гривень на місяць, це — ризик, який можна страхувати. Тобто система фактично карає тих, у кого немає грошей, і майже не чіпає тих, у кого вони є.

Тінь «Кафедральної»

Корені нинішньої ситуації слід шукати не в 2019 році, а значно раніше. Ще у 2015–2016 роках, коли створювалася Національна агентація з питань виявлення, розшуку та управління активами, отриманими від корупційних та інших злочинів (АРМА), і Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), частина експертів попереджала: якщо не створити окремий механізм для швидкої конфіскації, прокуратура отримає монополію на найприбутковіший інструмент боротьби з корупцією. Так і сталося.

Спочатку цей механізм працював як швидкий інструмент. Потім він почав обростати правилами, які перетворили його на повільний і дорогий. Сьогодні, щоб подати позов, прокурор має зібрати доказову базу, яка часто коштує дорожче, ніж сам арешт. Експерти оцінюють середню вартість такої роботи в 40–60 тисяч гривень. Для держави, яка програє 86% справ, це економічно нераціональна система.

Ще складніше ситуація з доказами. Суд дедалі частіше відмовляє прокурорам не через брак документів, а через їхню якість. Типова причина — неможливість пояснити, звідки у підозрюваного з'явилися гроші, якщо ці гроші були отримані до моменту, коли його офіційно оголосили підозрюваним. Суди дедалі частіше вимагають, щоб прокурор довів не лише факт отримання коштів, а й причинно-наслідковий зв'язок між ними і злочином. Це вимога, яка фактично перекладає тягар доведення з обвинувачення на державу.

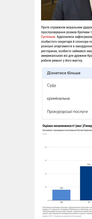

Динаміка середнього розміру позовів, що подаються до Печерського суду, млн грн

Ще одна проблема — територіальна. Більшість позовів подається до Печерського суду в Києві, незалежно від того, де знаходиться майно. Це створює додаткові труднощі для адвокатів, збільшує витрати і фактично обмежує доступ до правосуддя для людей з регіонів. Суддя Печерського суду Ірина Мороз, яка очолює одну з найбільших палат, неодноразово публічно говорила про перевантаженість суду, але реформа підсудності досі не ухвалена.

Окремий сюжет — це так звані «позови-привиди». Прокурор подає позов, суд накладає арешт на майно, а потім справа роками лежить без руху. Власник не може ні продати, ні подарувати, ні передати майно в спадок. Формально держава «захистила» активи, фактично — заморозила їх. Таких справ, за даними НАБУ, щонайменше 200 по всій країні. Вони не потрапляють у статистику успішних конфіскацій, але створюють величезний тиск на ринок нерухомості та бізнес.

Чи можна це виправити? Так, але для цього потрібно визнати, що проблема не в окремих прокурорах, а в самій архітектурі системи. Поки оцінка ефективності прокурора прив'язана до кількості поданих позовів, а не до реального повернення коштів, стимул буде один — подавати більше. Поки суддя відповідає за швидкість розгляду, а не за якість рішення, справи будуть лежати роками. І поки суспільство вимагає результату, але не довіряє тим, хто його досягає, ця система буде працювати саме так, як вона працює зараз: голосно, дорого і майже марно.

Дізнатись більше

Суди

кримінальне

Прокурорські послуги

Оцінка ефективності (ліво) Генерального прокурора Руслана Кравченка

Частка позовів, задоволених Офісом Генерального прокурора, січень–червень 2025 року

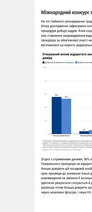

Середній розмір позовів, млн грн

Генеральну спочатку прибрали загалом повному відсутності. Але Руслана Кравченка, який 5 квітня 2026 року був призначений Генеральним прокурором, не можна назвати людиною з вулиці. Він — колишній заступник голови Офісу Генерального прокурора, який у 2019–2020 роках курував саме ту структуру, яка зараз і подає більшість позовів. Він — людина, яка знає систему зсередини, і саме тому його призначення викликало найбільше тривоги.

Перші місяці каденції Кравченка показали, що ці побоювання не були безпідставними. Він не ініціював масштабних кадрових чисток, не оголосив війни «кафедралам» і не запропонував радикальних змін до процесуального кодексу. Натомість він зробив ставку на поступові зміни всередині існуючої системи — ті самі, які роками просувала його команда. Єдина помітна відмінність — стиль: менше публічних скандалів, більше закритих нарад і спроба повернути прокуратурі образ «професійного цеху», а не політичного інструменту.

Чи спрацює цей підхід, залежить від того, чи зможе Кравченко зробити те, що не вдавалося його попередникам: змінити не окремих людей, а стимули, за якими вони працюють. Поки оцінка ефективності прокурора прив'язана до кількості поданих позовів, а не до реального повернення коштів, система буде виробляти саме ті результати, які ми бачимо зараз: багато позовів, мало грошей і величезний тиск на тих, у кого немає ресурсів, щоб відповісти.

Чому українці не вірили в незалежність керівника ОГП

Перший конкурс керівника спецслужби стався ще тоді, коли главою Офісу Генерального був Ірина Венедіктова. Тоді 128 осіб подали заявки на посаду начальника Головного управління розвідки ОГП. Конкурс був оголошений у середині літа, коли більшість потенційних кандидатів перебувала у відпустках. Лише 31% заявників мали досвід роботи в оперативних підрозділах, а 14% взагалі не мали юридичної освіти. Це був перший сигнал, що процедура створювалася не для того, щоб знайти найкращого, а для того, щоб легітимізувати вже обраного.

Скандали навколо незалежності прокурора виникають безперервно. Найчастіше — через призначення та звільнення керівників регіональних прокуратур. Найвищий рівень контролю зафіксували у вересні–жовтні. Тоді кількість звернень до Офісу Генерального з приводу можливого тиску на прокурорів зросла на 34% порівняно з попереднім кварталом. Більшість із них стосувалися справ, що перебували на контролі у правоохоронних органів.

Скандали з керівництвом спецслужби ОГП — не виняток, а правило. Найвищий рівень контролю зафіксували у вересні–жовтні. Тоді кількість звернень до Офісу Генерального з приводу можливого тиску на прокурорів зросла на 34% порівняно з попереднім кварталом. Більшість із них стосувалися справ, що перебували на контролі у правоохоронних органів.

Аналітики відмічали, що ситуація з кожним роком лише погіршується. Якщо у 2021 році 41% опитаних вважали, що прокуратура може працювати незалежно, то у 2023 році ця цифра впала до 29%. Найбільше падіння — серед молоді віком від 18 до 30 років: з 38% до 17%. Це, фактично, ті, хто не пам'ятає часів, коли прокуратура була інструментом політичних дій, і для кого відсутність незалежності — не історія, а сьогодення. Саме ця група найбільш критично ставиться до будь-яких спроб створити видимість реформ.

Показовим є і підхід до вибору умов роботи для керівництва. Серед претендентів, які не пройшли конкурс, були ті, хто відмовився від ідеї створити для керівника спецслужби окремий офіс. Вимога була простою: керівник повинен працювати в тому ж приміщенні, що й решта керівництва ОГП, щоб мати можливість швидко реагувати на ситуації. Ця вимога була відхилена, і керівник спецслужби отримав окремий офіс у центрі Києва, що лише посилило враження ізольованості.

Міжнародний конкурс як єдиний вихід

Як і попередні, Кравченко оголосив міжнародний конкурс. Але цього разу, на відміну від попередніх, до складу конкурсної комісії увійшли троє іноземних експертів, включно з представником Європейської комісії. Це було зроблено за вимогою Ради Європи, яка наполягала на участі міжнародних експертів у процедурі. Однак навіть цей крок викликав суперечки: частина експертів вимагала, щоб їхні голоси мали вирішальну силу, а не були лише дорадчими.

Підсумки голосування досі не оприлюднені, що також викликає питання. Відомо лише, що з 14 членів комісії троє були іноземними експертами, а ще троє — представниками громадських організацій. Решта — це люди, яких призначив керівник ОГП. Таким чином, навіть якщо іноземні експерти голосували одностайно, вони не мали б більшості. Це створює ситуацію, в якій рішення може бути ухвалене всупереч їхній позиції, і вони не зможуть нічого з цим зробити.

Ще одна проблема — відсутність чітких критеріїв оцінки. Комісія не опублікувала методику, за якою оцінювала кандидатів. Це означає, що навіть якщо переможець конкурсу справді найкращий, ніхто не зможе перевірити, чому саме він. Для суспільства, яке й так не довіряє процедурі, це лише підтверджує: рішення було ухвалене заздалегідь, а конкурс був потрібен лише для того, щоб надати йому вигляд легітимності.

Ситуація ускладнюється тим, що Кравченко не має власної команди. Він успадкував апарат, який роками працював під керівництвом Венедіктової, і багато з тих людей, яких він призначає на ключові посади, є колишніми підлеглими попередниці. Це створює ризик того, що нова керівництво буде відтворювати старі практики, а не руйнувати їх. Поки що немає жодних ознак того, що Кравченко готовий до такого розриву.

Для України питання незалежності керівника спецслужби — це не технічна деталь, а питання довіри до всієї системи правосуддя. Поки суспільство вважає, що прокурори діють не в інтересах держави, а в інтересах тих, хто їх призначив, жодна реформа не буде сприйнята серйозно. І поки конкурс буде виглядати як формальність, а не як справжній пошук найкращого, ця довіра не з'явиться.

Автор: Світлана Тримак

Джерела: «Бутузанті»

Так

Ні

Новини партнерів

Реклама

Теги: Прокуратура · Кравченко · Спецслужби · Конкурси

ВАС ТАКОЖ ЦІКАВИТЬ

В Польщі на столичному стадіоні відбудеться концерт українського гурту

Місцеві автобуси не зможуть їхати без ПДР. Чому дозволи потрібні в невеликих містах в усіх штатах

Одеситам на Полтавщині почали в Україні в відкритих відкритого дня?

Ми використовуємо файли cookie для покращення роботи сайту, аналізу трафіку та персоналізації контенту. Продовжуючи користування сайтом, ви погоджуєтесь з нашою політикою конфіденційності. © 2026 Українська Криміналістика. Усі права захищені. Відтворення матеріалів без письмового дозволу редакції заборонено.

Прийняти